

MONITORING AND
EVALUATION COURSE
(JANUARY-FEBRUARY 2021)

МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Модуль 3. СБОР И АНАЛИЗ ДАННЫХ МИО. БЮДЖЕТ МИО

АКАДЕМИЯ МОЛОДЕЖНОГО ЛИДЕРСТВА В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ (САУЛА)

3-ՄՈԴՈՒԼ M&E ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ. M&E ԲՅՈՒՋԵ

3.1. Տվյալների տեսակները՝ առաջնային և երկրորդային տվյալներ

Բոլոր տվյալները կարելի է բաժանել երկու կատեգորիայի՝ առաջնային և երկրորդական: Առաջնային տվյալները տվյալներ են, որոնք հավաքագրվում են ուղղակիորեն հետազոտողների, փորձագետների կամ կազմակերպության աշխատակիցների կողմից հատուկ նպատակներով: Երկրորդական տվյալներն արդեն հավաքագրված տվյալներ են այլ նախագծերի կամ կազմակերպությունների կողմից, ինչպիսիք են պետական գործակալությունը, միջազգային կազմակերպությունը կամ գիտական համայնքը: Բնակչության ազգային մարդահամարը կամ Համաշխարհային բանկի երկրների ինդեքսը դրա օրինակներն են: Երկրորդային տվյալները սովորաբար օգտագործվում են ավելի բարձր մակարդակի արդյունքները գնահատելու համար՝ ազգային կամ ռազմավարական:

Սովորաբար նախընտրելի է օգտագործել ՄԳ համակարգում ծրագրի/

նախագծի իրականացման ընթացքում կամ դրանից հետո հավաքագրված

չմշակված տվյալները: Այնուամենայնիվ, երկրորդական տվյալները հաճախ

օգտագործվում են համատեքստը մշտադիտարկելիս կամ արտաքին

գործոնների և միտումների մասին տեղեկատվություն հավաքելիս, որոնք

կարող են ազդել ծրագրի/նախագծի վրա:

Աղբյուրի տվյալների օրինակներ

Ծրագրի շրջանակներում մատուցվող ծառայությունների
ծրագրի կողմից վերապատրաստված կայքի մուտքի վերահսկման որակի
վերաբերյալ ծրագրի մարդկանց քանակի արձանագրության շահառուների
միջև ֆոկուս խմբի արդյունքները

Առաջնային տվյալների օգտագործումն ունի և՛ առավելություններ, և՛
թերություններ:

Առաջնային տվյալների առավելությունները Առաջնային տվյալների

Տվյալները հավաքագրվում են ըստ M&E պահանջարկի, նպատակի, բնութագրերի, այդ
տվյալները շատ ավելի թանկ են, քան երկրորդական տվյալները, և ծախսերը պետք է
բյուջեով սահմանվեն: Դա պահանջում է լավ պատրաստված մարդիկ և շատ
ժամանակ շահառուների ցուցանիշների համար (օրինակ՝ հետազոտության
հաշվետվության պատրաստումը ներառում է գնահատումներ): Ռիսկ՝ տվյալների
որակի առումով

կարող է առաջացնել, քանի որ հնարավոր է նախապես կանխատեսել բոլոր
դժվարությունները, որոնք կարող են առաջանալ տվյալների հավաքագրման և

ոչ:

մշակման ընթացքում

Երկրորդական տվյալների օրինակներ

Երկրների քիզնեսով գրառվելու մասին կոնվենցիայի ազգային զեկույց	Ապրելու դյուրինության ինդեքսի իրականացում ազգայինի վրա	Գյուղեր ինտերնետ բերելը ցուցանիշները
---	--	--------------------------------------

Երկրորդական տվյալների օգտագործումն ունի և՛ առավելություններ, և՛ թերություններ:

Երկրորդական տվյալների	Երկրորդական տվյալների թերություն
Այս տվյալները հավաքվում և մշակվում են, ինչը նշանակում է, որ ավելի քիչ ռեսուրսներ են օգտագործվում, քան սկզբնական տվյալները	Այս տվյալները չեն հավաքվում գնահատման կոնկրետ պահանջի և նպատակի համար, և, հետևաբար, կարող են չհամապատասխանել ծրագրի/նախագծի ժամանակին, շրջանակին և թիրախային խմբերին:
Փակ երկրի պայմաններում, երբ առաջնային տվյալների հավաքագրման սահմանափակումներ կան, տեղական Երկրորդական տվյալները կարող են բավականին օգտակար լինել	Երբեմն դժվար է օգտագործել այս տվյալները ՄԳ արդյունքների և ծրագրի շահառուների օգուտների համար, քանի որ բացակայում են կարևոր մանրամասները:
Երկրորդային տվյալները ավելի երկար հորիզոն ունեն, քան առաջնային տվյալները, ինչը թույլ է տալիս թույլ է տալիս համարժեք գնահատել իրավիճակը մինչև գործունեության մեկնարկը, ինչպես նաև վերլուծել դրա ավարտից հետո ի հայտ եկած միտումները:	Երկրորդային տվյալները ավելի երկար հորիզոն ունեն, քան առաջնային տվյալները, ինչը թույլ է տալիս համարժեք գնահատել իրավիճակը մինչև գործունեության սկիզբը, ինչպես նաև վերլուծել միտումները դրա ավարտից հետո:

3.2. Տվյալների հավաքագրում և վերլուծություն: Տվյալների որակը, տվյալների հավաքագրման հիմնական չափանիշները

Ծրագրի իրականացման ցանկացած որոշում պետք է հիմնված լինի միայն որակյալ տվյալների վրա: Տվյալների որակի հինգ ստանդարտներ պետք է պահպանվեն ՄԳ-ի ընթացքում ստեղծված ցանկացած տվյալների համար:

- Վավերականություն Տվյալները հստակ և արդարացիորեն արտացոլում են ենթադրյալ արդյունքը Տվյալների ամբողջականության տառադարձման սխալները կամ տվյալները պաշտպանված է մանիպուլյացիայի ռիսկը նվազեցնելու համար
- Ծշգրտություն Տվյալները բավարար են կառավարման որոշումներ կայացնելու

համար

մանրամասնության մակարդակ

Հուսալիություն Տվյալների վերլուծության գործընթացի հաջորդականությունը ցույց է տալիս

Ժամանակին փոխանցում Տվյալները հասանելի են կանոնավոր

հաճախականությամբ, հսկողությամբ

համապատասխան և ժամանակին որոշումների վրա ազդելու համար

Տվյալների հավաքագրումը

ՄԳ տվյալների հավաքագրման աղբյուրները պետք է լինեն ծրագրի բովանդակությունը և գործընթացը: Սովորաբար դիտարկվում են տվյալների հավաքագրման հետևյալ հիմնական աղբյուրները.

1. Ինքնահավաք տվյալներ.

2. Երրորդ անձանց կողմից հավաքագրված տվյալներ (այս դեպքում տվյալները առաջնային են

աղբյուրի հղումներով և որտեղ և ինչպես մուտք գործել այս տվյալները պետք է բնութագրվի առաքելիությամբ):

Տվյալների ստացման հիմնական մեթոդներից մեկն ուղղակի դիտարկումն է և դաշտային

ճամփորդությունները: Սովորաբար նրանք օգտագործում են դեմ առ դեմ մոնիտորինգ մոնիտորինգի

համար, որտեղ դուք կարող եք ուղղակիորեն հանդիպել ծրագրի իրականացնողների հետ: Այժմ,

համաճարակի համատեքստում, իհարկե, ֆավորիտները ինտերակտիվ փոխազդեցության տարբեր

տեսակներն են

վերածված ուղիների, որոնցից ամենաստեղծագործը ուղիղ հեռարձակումն է: Երբեմն տարբեր հանդիպումներ և կոնֆերանսներ կազմակերպելը կարող է որակյալ տվյալների հավաքագրման աղբյուր լինել:

Տվյալների պահպանում և անվտանգություն

Տվյալների պատշաճ պահպանումն ու անվտանգությունը կարևոր պայմաններ են օգտագործվող տվյալների ամբողջականության ապահովման, դրանց օգտագործման օպտիմալացման և գաղտնիության սկզբունքի պահպանման համար: Տվյալների պահպանման և անվտանգության չափանիշները կարգավորվում են տվյալների պաշտպանության ազգային և միջազգային օրենքներով:

Տվյալների պահպանման համակարգերը տատանվում են թղթի վրա հիմնված լրատվամիջոցներից (ամսագիր, գրառումների թերթիկ և այլն) մինչև ամպի վրա հիմնված կառավարման համակարգեր՝ կրիպտոգաղտնաբառի պաշտպանության սահմանափակ հասանելիությամբ: ՄԳ պլանավորման փուլում պետք է մշակվեն տվյալների պահպանման և անվտանգության ուղեցույցներ, որոնք պետք է ներառեն հստակ հրահանգներ այն ձևաչափի վերաբերյալ, որով ՄԳ տվյալները կհավաքվեն, ինչպես են դրանք պահվելու և ինչպես են դրանք պաշտպանվելու:

Տվյալների վերլուծություն

Որակական տվյալների հավաքագրումից հետո սկսվում է տվյալների վերլուծության և մեկնաբանման գործընթացը: Վերլուծության որակը հնարավորություն է տալիս ստեղծել ընդհանուր պատկեր, բացահայտել հիմնական միտումները և բացահայտել երևույթների միջև խորը կապերը: Այս փուլում ձևակերպվում են նախնական պատասխաններ, եզրակացություններ և առաջարկություններ: Սա շատ կարևոր փուլ է, այն խլում է M&E-ի համար հատկացված ժամանակի 50%-ը: Վերլուծությունը պահանջում է տվյալների վերլուծության մեջ ներգրավվածների հմտություններ և վերապատրաստում:

3.3. Տվյալների հավաքագրման և վերլուծության մեթոդներ, տարբեր մեթոդների արդյունավետության համեմատություն

Տվյալների հավաքագրման մեթոդները վերաբերում են տվյալների հավաքագրման ընթացակարգերին: Քանակական մեթոդները ընթացակարգեր են, որոնք աշխատում են քանակական արդյունքներով: Որակական մեթոդները արտադրում են ոչ քանակական տվյալներ, ինչպիսիք են նկարագրական կամ դիտողական տվյալները: Մոնիտորինգը սովորաբար աշխատում է թվային տվյալների հետ, թեև ինչպես քանակական, այնպես էլ որակական տվյալները կարող են օգտագործվել M&E նպատակների համար:

Տվյալների հավաքագրման տարբեր մեթոդներ կան: Հատուկ մեթոդների ընտրությունը կախված է մի շարք գործոններից, ինչպիսիք են նախագծի առանձնահատկությունները, դրա ժամանակացույցերը, ռեսուրսները, ներառյալ մարդկային ռեսուրսները: Եռանկյունության սկզբունքի ապահովումը կարևոր առաջարկ է: Եռանկյունավորումը հավաքագրվող տվյալների որակի բարելավման գործընթաց է՝ տվյալների հավաքագրման տարբեր մեթոդների համադրմամբ:

Եթե տարբեր աղբյուրներից ստացված փաստերը համընկնում են միմյանց, կարելի է ասել դրանց հավաստիության և որակի մասին:

Տվյալների հավաքագրման առավել հաճախ օգտագործվող մեթոդները թվարկված են Աղյուսակում:

Աղյուսակ. Տվյալների հավաքագրման մեթոդներ

Վարչական գրանցում/տեղեկագրում Սա տվյալների հավաքագրման ամենատարածված մեթոդն է: Անկախ նրանից, թե դա միջոցառումների անցկացումն է, դրամաշնորհների տրամադրումը կամ նպատակային աջակցության տրամադրումը, ցանկացած գործողություն խորհուրդ է տրվում գրառումներ վարելու համար: Կարող եք հատկացնել մարդկանց, ժամեր, խորհրդակցությունների քանակ, փաստաթղթերի կազմում և այլն: կարելի է գրել. Այս մեթոդը հիմնականում ներառում է քանակական տվյալների հավաքագրում:

Էլեկտրոնային տվյալների հավաքագրում

Այս մեթոդը բաղկացած է տվյալների հավաքագրումից, որն

իրականացվում է էլեկտրոնային եղանակով:

Օրինակ՝ գրանցվում են փաստաթղթի ներբեռնումների թիվը կամ ստորագրությունների թիվը, ներբեռնված հավելվածները, հավելվածի միջոցով ստացված ցուցանիշները, սոցիալական ցանցերում արձագանքների քանակը:

Այս մեթոդը ներառում է սմարթֆոնների միջոցով ստացված ցանկացած

տվյալ: Այս մեթոդը հիմնականում ներառում է քանակական տվյալների

հավաքում:

**Հարցաթերթի
կներ**

Հարցաթերթիկները կառուցվածքային հարցերի շարք են, որոնց պատասխանողները պետք է պատասխանեն ըստ արձանագրության: Հարցումները կարող են բաղկացած լինել փակ (քանակական) կամ բաց (որակական) հարցերից: Հարցումները կարող են իրականացվել լայն ընտրանքով (մարդահամար) կամ սահմանափակ ընտրանքով (ըստ վիճակագրական ստանդարտների): Հարցումները լայն հնարավորություններ են տալիս գոհունակությունը, ընկալումները, գիտելիքները, վերաբերմունքը, վերաբերմունքը և վարքագիծը ուսումնասիրելու համար՝ դրանք լայնորեն և ամենուր կիրառելի դարձնելով ՄԳ նպատակների համար:

Խորը գրույց

Այս մեթոդը հիմնականում իրականացվում է անհատապես և բաղկացած է նրանից, որ հարցագրուցավարը հարցաքննվողին տալիս է մի շարք հարցեր, որոնք կարող են կապված լինել հարցագրույցի մասնակցի գիտելիքների, փորձի, զգացմունքների, հույզերի, ընկալումների կամ նախասիրությունների հետ: Իր աշխատանքում հարցագրուցավարը հիմնվում է կառուցվածքային, կիսակառույց կամ չկառուցված հարցերի ցանկի վրա՝ կախված հարցագրույցի նպատակից: Այս մեթոդը հաճախ ներառում է որակական տվյալների հավաքագրում: Այս մեթոդը ներառում է հատուկ պատրաստված մոդերատորի աշխատանքը, որը խթանում է քննարկումները հատուկ հավաքված խմբում, որպեսզի մարդիկ կարողանան կիսվել իրենց փորձառություններով, փորձառություններով, զգացմունքներով և պատկերացումներով: Մոդերատորը քննարկելու համար օգտագործում է թեմաների ցանկ և ստեղծում է միջավայր, որտեղ յուրաքանչյուր մասնակից կարող է խոսել և կիսվել իր տպավորություններով: Բացի օբյեկտիվորեն ձեռք բերված տեղեկատվությունից, ֆոկուս խումբը ներառում է ոչ խոսքային վարքագիծ, խմբի դինամիկան և այլն: առաջարկում է լրացուցիչ տարբերակներ, ինչպիսիք են ֆոկուս խմբերի և խմբային հարցագրույցների միջև տարբերությունն այն է նրանց վարողը, մասնակիցները հատուկ ընտրված են խմբում աշխատելու համար և ստացված տեղեկատվության առանձնահատկությունները տարբեր են: Այս մեթոդը հաճախ ներառում է որակական տվյալների հավաքագրում:

**Ֆոկուս
խմբեր**

Մրցույթ

Հատուկ պատրաստված դիտորդը դիտարկման ընթացքում հավաքում է տվյալներ, թե ինչ է տեսնում, լսում, զգում և գրում է պատրաստված արձանագրության մեջ: Դուք կարող եք դիտարկել ակտիվությունը, ուսումնասիրել ֆիզիկական միջավայրը կամ դիտարկել միջամտություն կամ գործողություն:

Սա կարելի է վերահսկել հատուկ տեխնիկական միջոցներով, եթե այն չի թույլատրվում երևալ կամ անպատշաճ է (օրինակ՝ արգելոցի հսկողություն):
Մոնիտորինգը հիմնականում աշխատում է որակական տվյալների հետ, բայց կարող է լինել Դա մեթոդների խումբ է, որը շահագրգիռ կողմերին ներգրավում է գնահատման գործընթացում:
Դրանք թույլ են տալիս տեղեկատվություն հավաքել մեծ թվով

հարցվածներից: Տեղի բնակիչներին իրազեկման այս ձևերը

ՄԳ-ի մասնակցային մեթոդներ

ուժեղացնում են տեղական կարողությունները և անհապաղ տեղեկատվություն տրամադրում ծրագրի վայրերից:

Այնուամենայնիվ, նման մեթոդները պահանջում են հմուտ և վերապատրաստված վարողների ներգրավում և մասնակցության գնահատման գործընթացում ներգրավված շահագրգիռ կողմերի իրական հանձնառություն:

3.4. ՄԳ գործընթացի պլանավորում և բյուջեի որոշում

ՄԳ-ի բյուջեն պետք է պլանավորվի ծրագրի/նախագծի զարգացման փուլում: Սա թույլ է տալիս հասկանալ, թե ինչ ծախսեր և որքան գումար պետք է հատկացվի գործընթացին: Այս գործընթացը պետք է սկսվի բյուջետային հոդվածների ցանկից, որոնք կընդգրկեն ՄԳ համակարգը, այնուհետև ավելացվեն յուրաքանչյուր կետի ծախսերը՝ հաշվի առնելով, որ ՄԳ համակարգը կիրականացվի ծրագրի/նախագծի բոլոր փուլերում: Պլանավորման փուլում շատ կարևոր է ներառել ծախսերի հետ կապված ծախսերը, ինչպիսիք են հետազոտությունների անցկացումը կամ ծրագրի վերջնական գնահատումը: Նաև անհրաժեշտ է հաշվի առնել մարդկանց մասնակցությունը ինչպես հավաքագրման ժամանակաշրջանին, այնպես էլ հաշվետվական փաստաթղթերի պատրաստմանը: M&E ծախսերը ներառում են վարչական ծախսերը, ներառյալ գրասենյակի վարձույթը, սարքավորումների օգտագործումը, ճանապարհածախսը և այլն:

Մոնիտորինգի համար ֆիքսված ծախսերը պետք է կապված լինեն ծրագրի/նախագծի հիմնական գործունեության հետ և ներառվեն հիմնական բյուջեում: Հակառակ դեպքում այդ ծախսերը կարող են կրճատվել:

Չկան խիստ պահանջներ, թե որքան գումար պետք է ծախսվի M&E-ի

համար: Կարևոր է նաև հասկանալ, որ բյուջեի բացակայությունը կամ

բյուջեի կրճատումը կարող է հանգեցնել տվյալների անբավարար

որակի: Սակայն ծրագրի/նախագծի հիմնական գործունեությանը

չվնասելու համար ավելի լավ է ընդհանուր բյուջեի զգալի մասը չծախսել

ՄԳ վրա: Միջազգային պրակտիկան առաջարկում է ծրագրի ընդհանուր

բյուջեի 3%-ից 5%-ը հատկացնել: